

EDİTÖRDEN

Saygıdeğer okurlar,

Bilimname dergimizin bu sayısında çeşitli bilim dallarına bağlı bilim adamlarımızın önemli gördükleri konular, ilgili disiplin yöntemlerine göre okuyuculara sunulmaktadır. Makaleler genelde değerlendirme veya hüküm vermeden ziyade, ilgili alanlardaki belgelere dayanılarak belirlenmiş konuların “tasvirici” bir yöntemle ortaya konması şeklinde işlenmiştir. Süleyman Doğanay ile Hakkı Büyükbaş'ın makaleleri, ele alınan problemin metodolojik irdelenmesine güzel bir örnektir.

İlk makalede Şefeattin Severcan, “Dönem Kaynaklarında Fransa’dan Kanuni’ye Gelen İki Mektup ve Osmanlı Büyüklüğü” başlığı altında Osmanlının ekonomik, siyasi ve askeri alanlarda en güçlü olduğu Kanuni döneminin şeyhü’l-İslamı Kemal Paşazade’nin yazdığı Tevarih-i Ali Osman’ın X. Defteri ile Sinan Çavuş’un Süleymanname adlı eserlerine dayanarak Osmanlı-Fransa Krallığı arasında yaşanan ikili ilişkilerden iki önemli örneği aktarmaktadır. Bu belgelere göre, İspanya ve Macar krallıklarının tazyiki arasında sıkışan ve bir kalede mahsur kalan dönemin Fransa kralı I. Fransuva ülkesini dağılmaktan kurtarabilecek bir çare olarak Macar krallığına karşı Osmanlıdan iki kez askeri yardım diler; birinci dileklerine Osmanlı “uygundur” deyip Macaristan’a bir sefer düzenler. ... Fransa böylece bölünmekten, yok olmaktan kurtulmuştur. İkinci yardım isteğine de Osmanlılar, olumlu karşılık verecektir. Severcan, bu olayları romantik ve didaktik bir üslûpla anlattıktan sonra bu metinlerin transkripsiyonunu da sunmaktadır.

İkinci makalede Hakkı Büyükbaş, uluslar arası ilişkiler için, özellikle de Avrupa Birliği’ne girme çabasında olan Türkiye gibi bir ülkenin ilgilileri için çok önemli sayılabilecek bilgiler içeren Avrupa Birliği güvenliği ve stratejisi adlı konuyu ele almaktadır. Bu yazının amacı, 2003 yılında Avrupa Birlik konseyi tarafından kabul

edilmiş olan Güvenlik-Strateji Belgesini tanıtmak ve analiz etmektir. Avrupa’da ortak bir strateji kültürünü oluşturmak için hazırlanmış olan bu belgede anlatılan Avrupa’nın riskleri ve tehdit konuları tartışılacak, ardından da ABD’nin stratejisi ile karşılaştırılacaktır. Türkiye’nin hiç söz konusu edilmediği belgeyi konu edinen bu yazı ile genel Avrupa stratejisi de tanıtılmış olacaktır.

Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Felsefesi anabilim dalı öğretim üyelerinden A. Kamil Cihan’ın hazırladığı üçüncü makalede, Farabi’nin eserlerinde anlatılan aile reisliği konusu tasvir edilecektir. Farabi’ye göre aileyi oluşturan, dahası onu bayındır hâle getiren sınırlı unsurlar ve ortaklıklar (iştirakat) vardır. Bunlar dört grupta toplanır: Koca ile karı; efendi ile köle; baba ile evlât; mal ile mal sahibidir. Şu hâlde aile içinde yer alan unsurları ve ortaklık şekillerini yönetecek, onların birbiriyle uyumunu sağlayacak ve her birini diğerine bağlayacak birine gerek vardır. Bu kişiyle, iş ve davranışlarda ortaklık sağlanmalı; aynı amacın gerçekleştirilmesinde, iyi şeylerle ailenin bayındır olmasında yardımlaşma ve bunların aile üyelerinde korunması temin edilmelidir. Farabi bu işi yapacak kişiye, “aile reisi (rabbu’l-Menzil) ve yöneticisi (müdebbir)” adını verir. Cihan’ın bu yazısında Farabi’nin eserlerinde anlatılan aile reisinin özellikleri ayrıntılı olarak ortaya konulacaktır.

Yine Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Sosyolojisi anabilim dalı öğretim üyelerinden Celaleddin Çelik’in hazırladığı dördüncü makalede ise, Alman sosyoloji akımının önde gelen sosyologlarından olan Niklas Luhmann’ın “Toplumsal Sistem Teorisi” bağlamında toplum anlayışı ortaya konulacaktır. Luhmann’ın toplum teorisi modern toplum sorunlarından hareketle karmaşıklığı azaltma işlevine odaklanmıştır. Teorinin organik bir analogiye dayanması, soyut kavramlarla formüle edilmesi, bireye gereğince yer vermemesi, değişim, tabakalaşma ve çatışmayı yeterince açıklamaması gibi özellikleri eleştiri konusu yapılmıştır.

Kur’an’ın yazılış ve noktalama tarihinin önemli konularından birisi olan “Kur’an’ın noktalama işaretleri ve harekelendirilmesi” denilen i’cam konusu, Veli Kayhan tarafından ayrıntılarıyla ele alınmaktadır.

Nurettin Turgay’ın “Kur’ân’da Mütref Kavramı” adlı makalesi, “şımarık ve zengin ileri gelenler” anlamına gelen “mütref” kavramı etrafında şekillenmiş olup “kavram tefsirciliği” örneğinden yola çıkarak geçmiş dönemlerdeki “şımarık ve zengin ileri gelenler”i sanki günümüze de mesaj verecek bir tarzda işaret edip anlatmaktadır.

Abdurrahman Kasapoğlu’nun “İslam’a Göre Evlilikte Eşler Arasında Uyum

Sorunu -İnanç ve Ahlâk Uyumu-” başlıklı yazısında hayatın önemli bir aşaması olan evlilik hakkında İslamın pratik kuralı ön plâna çıkarılmaktadır.

Hadis konusunda başarılı çalışmalar üreten araştırma görevlisi Süleyman Doğanay’ın “Hoca-Talebe İlişkisi Bağlamında Sened Mukayesesi ve Sorunları” başlıklı metodolojik makalesinde, Hz. Peygamber’in ölümünden hemen sonra ortaya çıkan hadis değerlendirmesinin en önemli sorunlarından ravi, musannif ve senet arasındaki ilişkinin uygun(suz)luğu bağlamının önemli noktalarından olan, aralarında hoca-talebe ilişkisi bulunan hadis musanniflerinden talebenin hocasından tahrir ettiği hadislerin aslıyla sened açısından mukayesesini, senedler arasındaki uygunluğun test edilmesi bağlamında karşılaşılabilecek problemleri ve bunlara getirilebilecek muhtemel yorumları konu edilmektedir.

19. Yüzyıl (1800-1919) Osmanlı arşiv belgelerine dayanılarak Şakir Batmaz tarafından hazırlanan “Osmanlı Devleti’nde Bir Merasim Kaidesi Olarak Topla Selâmlama” başlıklı makalede, saray organlarının değişik oluşumlar için düzenlediği top ile selâmlama törenleri anlatılmaktadır.

Yavuz Fırat, Sahiron Syamsuddin’in Kuran’ın 3. suresinin 7. ayeti hakkında Taberî ve Zemahşeri’nin yorumlarını temel alarak hazırlamış olduğu Muhkem ve Müteşabih konulu makalesinin Türkçeye çevirisini bizlere sunmaktadır.

Önümüzdeki sayılarda buluşmak üzere, iyi okumalar ...

Prof. Dr. Mustafa ÜNAL